

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สรุป
อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมุติฐานการวิจัย
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยจำแนก
ตามสถานภาพของคณะกรรมการ ดังนี้ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการที่เป็น
ผู้แทนผู้ปกครอง กรรมการที่เป็นผู้แทนครู กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า กรรมการและ
เลขานุการและกรรมการที่เป็นผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ (กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน
กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กร
ศาสนาในพื้นที่ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)

สมมุติฐานการวิจัย

ระดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีสถานภาพต่างกัน ได้แก่ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง กรรมการที่เป็นผู้แทนครู กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า กรรมการและเลขานุการและกรรมการที่เป็นผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ (กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ) มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 198 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ ได้จำนวนสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 50 แห่ง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบปรนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ทดสอบ คือ กรรมการที่เป็นผู้แทนครู กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา และกรรมการและเลขานุการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบปรนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีจำนวน 45 ข้อแยกเป็นรายด้าน 7 ด้านดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
3. เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
5. การบริหารโรงเรียน
6. การจัดการเรียนการสอน
7. การประกันคุณภาพการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบที่ทดสอบแล้วจำนวน 300 ฉบับ มาจัดหมวดหมู่ตามกลุ่มผู้แทนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปใช้ร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างใช้ ร้อยละ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มตัวอย่าง (ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า กรรมการและเลขานุการ และกลุ่มอื่น ๆ) ใช้ F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาครั้งนี้มี 6 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 กลุ่มประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ

16.66

- 1.2 กลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66

- 1.3 กลุ่มผู้แทนครู จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66

1.4 กลุ่มผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66

1.5 กลุ่มเลขานุการ จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66

1.6 กลุ่มอื่น ๆ (ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่) จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.66

2. ผลการศึกษาระดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

จากการศึกษาวิจัยพบว่า สมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี และมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้รายด้านอยู่ในระดับดีมาก 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงค่าร้อยละสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้จากมากไปหาน้อยคือ ด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าร้อยละน้อยกว่าด้านอื่นคือ ด้านหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเมื่อพิจารณาตามสถานภาพกลุ่มผู้แทนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

2.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษามีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี และรายด้านอยู่ในระดับดีมาก 3 ด้าน อยู่ในระดับดี 4 ด้าน เรียงค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการบริหารโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าร้อยละต่ำสุดคือด้านหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

2.2 ผู้แทนผู้ปกครองมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี และรายด้านอยู่ในระดับดีทุกด้าน เรียงค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารโรงเรียนส่วนด้านที่มีค่าร้อยละต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

2.3 ผู้แทนครูมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และรายด้านอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน เรียงค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้าน

การบริหารโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าร้อยละต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

2.4 ผู้แทนศิษย์เก่าที่มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี และรายด้านอยู่ในระดับดีมาก 2 ด้าน และอยู่ในระดับดี 5 ด้าน เรียงค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าร้อยละต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

2.5 กรรมการและเลขานุการที่มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และรายด้านอยู่ในระดับดีมากทุกด้าน เรียงค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการบริหารโรงเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่มีค่าร้อยละต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

2.6 กลุ่มอื่น ๆ มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี และรายด้านอยู่ในระดับดีมาก 1 ด้าน และอยู่ในระดับดี 6 ด้าน เรียงค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านการบริหารโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าร้อยละต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

3. การเปรียบเทียบระดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยจำแนกตามสถานภาพกลุ่มผู้แทนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

3.1 จากผลการเปรียบเทียบพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพต่างกันมีระดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย

3.1.1 กรรมการและเลขานุการที่มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดว่าประธานคณะกรรมการ ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนอื่นๆ และผู้แทนผู้ปกครอง ตามลำดับ

3.1.2 ผู้แทนครูที่มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดว่าประธานคณะกรรมการ ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนกลุ่มอื่นๆ และผู้แทนผู้ปกครอง ตามลำดับ

3.1.3 ประชาชนคณะกรรมการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดีกว่าผู้แทนผู้ปกครอง

3.2 ผลจากการเปรียบเทียบเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกัน
ทุกด้าน ดังนี้

3.2.1 ด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย

1) ประชาชนคณะกรรมการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ดีกว่าผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ และกลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง

2) กรรมการและเลขานุการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ดีกว่าผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ และผู้แทนผู้ปกครอง

3) ผู้แทนครูมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ดีกว่าผู้แทน
ผู้ปกครอง

3.2.2 ด้านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.
2545 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย

1) กรรมการและเลขานุการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดีกว่าประธานคณะกรรมการ ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ และ
ผู้แทนผู้ปกครอง

2) ผู้แทนครูมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 ดีกว่าผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ และผู้แทนผู้ปกครอง

3.3.3 ด้านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 โดย

1) กรรมการและเลขานุการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานดีกว่าผู้แทน
ศิษย์เก่า ผู้แทนผู้ปกครอง และผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ

2) ผู้แทนครูมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดีกว่าผู้แทน กลุ่มอื่น ๆ

3.3.4 ด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย

1) กรรมการและเลขานุการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดีกว่าประธานคณะกรรมการ ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ และผู้แทนผู้ปกครอง

2) ผู้แทนครูมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดีกว่าประธานคณะกรรมการ ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ และผู้แทนผู้ปกครอง

3.3.5 ด้านการบริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย

1) กรรมการและเลขานุการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารโรงเรียนดีกว่าผู้แทนผู้ปกครอง

2) ผู้แทนครูมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารโรงเรียน ดีกว่าผู้แทนผู้ปกครอง

3.3.6 ด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย

1) กรรมการและเลขานุการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการเรียนการสอนดีกว่าผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ และผู้แทนผู้ปกครอง

2) ผู้แทนครูมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการเรียนการสอน ดีกว่าผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ และผู้แทนผู้ปกครอง

3.3.7 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย

1) กรรมการและเลขานุการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาดีกว่าผู้แทนผู้ปกครอง

2) ผู้แทนครูมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ดีกว่าผู้แทน ผู้ปกครอง

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์สมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ระดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสังคม ชุมชน ในรูปองค์กรคณะบุคคลจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาก็คือตัวแทนของสังคม ชุมชน ท้องถิ่นที่เป็นกลไกเชื่อมโยงนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐให้สอดคล้องเข้ากับชุมชนที่ตั้งโรงเรียน ดังนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา สถานศึกษาแต่ละแห่งจึงได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการสรรหา และคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ได้คนที่มีความรู้ความสามารถเสียสละ และเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง และนอกจากนี้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษายังมีการพัฒนาขีดความสามารถของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยการจัดอบรมสัมมนาให้มีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับคณะครูในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ปัจจุบันสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมของการเรียนรู้ จึงส่งผลให้ประชากรในประเทศได้มีโอกาสรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นและทั่วถึง อีกทั้งมีทางเลือกในการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สามารถรับรู้สาระ เหตุการณ์ข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว มีการนำเรื่องของอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับระบบการศึกษาไทย ตลอดจนการจัดสร้างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างเสริมสนับสนุนระบบการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ระดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่

ในระดับดี ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิวัฒน์ เทพะสังข์ (2545 : 159) ที่ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอภูครั้ง จังหวัดมหาสารคาม มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ 12 ด้าน และกิจกรรม 34 ข้อ พบว่ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของอายุปชาน สยามประโคน (2547 : 123) ที่พบว่าระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอหนองกุงศรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติงานมากทุกด้าน

ผลการวิจัยครั้งนี้เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถภาพเชิงปฏิบัติ ด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับดีมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับดี 4 ด้านเรียงอันดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหาร โรงเรียน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ด้านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ด้านอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้อยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นสืบเนื่องมาจากการที่สถานศึกษาได้ให้ความสำคัญในการสรรหากัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และการเสียดละให้ความร่วมมือกับทางสถานศึกษา และการจัดการอบรมสัมมนาความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ ตลอดจนความรู้ ทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นกรรมการสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษากลุ่มโรงเรียน และระดับโรงเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อายุปชาน สยามประโคน (2547 : 132) ที่กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการจัดทำเอกสาร คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแจกจ่ายไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในสังกัด นอกจากนี้ได้มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นอีกด้านหนึ่งที่มีค่าร้อยละสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดีมาก

ส่วนด้านที่มีคำร้อยละสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่ำสุด แต่ยังอยู่ในระดับดี คือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรมีความละเอียดและซับซ้อนหากพิจารณาโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 การจัดการศึกษากำหนดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานทำให้รายละเอียดในการปฏิบัติมีความแตกต่างกัน เช่น การกำหนดเวลาเรียน การกำหนดช่วงชั้นการจัดหลักสูตร สาระมาตรฐานการเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ เกณฑ์การผ่านช่วงชั้น เอกสารหลักฐาน การเทียบโอนผลการเรียนซึ่งในแต่ละเรื่องที่ยกมาก็ยังมีรายละเอียดเฉพาะอีกมากมาย

นอกจากนั้นยังต้องมีภาระสำคัญคือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้จึงจะทำให้ได้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพ แต่เนื่องจากหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำส่วนใหญ่ จัดทำโดยคณะครูในโรงเรียนถึงแม้จะทำได้แต่ยังขาดความมั่นใจในสิ่งที่ทำโดยเฉพาะการกำหนดเนื้อหาว่าเรื่องใดเป็นสิ่งที่ต้องรู้ควรรู้สำหรับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มสาระแต่ละช่วงชั้นประกอบกับด้านการจัดการเรียนรู้ แม้ครูจะมีความรู้ตามแนวปฏิรูปแต่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้เต็มที่ ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดเรื่องเวลา จำนวนนักเรียน สื่ออุปกรณ์ ค่านิยมของผู้ปกครอง ผู้เรียน การคัดเลือกการเรียนต่อ สิ่งแวดล้อม ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรการเรียนรู้อของสถานศึกษา แม้หลายฝ่ายได้ให้ความสำคัญ และพยายามดำเนินการอย่างเต็มที่ แต่ผลออกมาก็ยังไม่ได้อย่างที่คาดหวังเพราะขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนและสนับสนุนอย่างจริงจัง (2 ปีหลักสูตรพื้นฐาน : งานที่ต้องพัฒนาต่อ. 2546 : 30) สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 1-12 (2547 : เว็บบไซต์) ได้วิจัยการประเมินการบริหารงานในสถานศึกษาของผู้ผ่านการอบรมผู้บริหารสถานศึกษาประจำปีงบประมาณ 2545 พบว่า ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการบริหารสถานศึกษาของผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาคือขาดความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญในด้านหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และได้ให้ข้อเสนอแนะสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายและวางแผนร่วมกันในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของมังกร ปทุมพร (2547 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาระดับการดำเนินการปัญหา และเปรียบเทียบระดับการดำเนินการ

บริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตามที่เสนอของข้าราชการครู โรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรช่วงชั้นที่ 4 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การดำเนินการ และปัญหาการดำเนินการ ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง แม้แต่กับครูผู้ที่มี หน้าที่และเกี่ยวข้องโดยตรงยังเกิดปัญหา ดังนั้น จึงเชื่อแน่ว่าปัญหาดังกล่าวต้อง เกิดกับ กลุ่มผู้แทนกลุ่มอื่น ๆ ในคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานมากกว่ากลุ่มผู้แทนที่มาจากครู และผู้บริหารสถานศึกษา

2. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ตามสถานภาพ ผู้แทนกลุ่มต่างๆ ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาพสีนู้เขต 2 ปรากฏว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้แตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งทำหน้าที่ เป็นกรรมการและเลขานุการมีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ดีกว่าตัวแทนจากกลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้แทนจากกลุ่มนี้เป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญเพราะต้องทำหน้าที่ ในการบริหารสถานศึกษาและในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่กรรมการและเลขานุการ ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตำแหน่งไปด้วยในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และต้องนำเอาความรู้ ความสามารถ เทคนิควิธีการ ที่มีอยู่มาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้ดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ธีระ รุญเจริญ (2546 : 1) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่าในยุคของการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้ ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จ ตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การเป็นผู้บริหารมีอาชีพจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่เอื้อ โดยเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้น การมีส่วนร่วมของบุคลากรและทุกฝ่าย ทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอก สถานศึกษา และการบริหารโดยองค์คณะบุคคล ตลอดจนการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน มาใช้ตามแนวการกระจายอำนาจการบริหาร ซึ่งเน้นผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ นักเรียนและชุมชนมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ส่วนบทบาทของกรรมการและเลขานุการ ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสถานศึกษานับเป็นบุคคลสำคัญที่จะ สะท้อนภาพของการบริหารจัดการ ผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษา สร้างแรงจูงใจ กระตุ้น การทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิด เปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มได้แสดง บทบาทอย่างเต็มที่ จัดเตรียมการประชุม บันทึกการประชุม รายงานผลการประชุมและ สนับสนุนด้านอุปกรณ์ ห้องประชุม วัสดุใช้สอยรวมทั้งการพิจารณานำมติ ข้อคิดเห็นและ

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 : 20) ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อายูบ่าน สยามประโคน (2547 : 133) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติงานสูงกว่าทุกสถานภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิเชษฐ์ พาลี (2545 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่าระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติงานสูงสุด

ส่วนกลุ่มผู้แทนในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้ต่ำสุดคือกลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานออกเป็น 6 กลุ่ม ซึ่งมีื่อนำมาพิจารณาตามอันดับสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความรู้จากมากไปหาน้อยแล้ว จะเห็นได้ว่ากลุ่มกรรมการและเลขานุการ และกลุ่มตัวแทนครูอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวแทน 2 กลุ่มนี้มาจากบุคลากรที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยตรง จึงมีความรู้ความสามารถในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ วิชัย (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 กรณีศึกษาอำเภอโกสุมพิสัย ที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนครูมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่มากกว่าคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนชุมชน กลุ่มประชาชน คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นกลุ่มที่ผ่านการสรรหา คัดเลือกมาหลายขั้นตอน จึงเป็นกลุ่มตัวแทนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะประสบการณ์เป็นที่ยอมรับของกรรมการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความศรัทธา ความเชื่อถือ อีกทั้งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการประสานงานระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับทางบุคลากรในสถานศึกษา กลุ่มตัวแทนศิษย์เก่าเป็นกลุ่มที่สำเร็จการศึกษา หรือเคยศึกษาในสถานศึกษามาก่อน การที่เขามีความรู้ ความสามารถ ที่มีฐานะ ชื่อเสียง ความเป็นอยู่ มีบทบาทเป็นที่ยอมรับ โนสังคมในปัจจุบัน ซึ่งหนึ่งในปัจจัยสำคัญก็คือการที่ได้รับการศึกษาในสถานศึกษา ดังนั้นเมื่อได้รับการสรรหา และคัดเลือกเป็นกรรมการสถานศึกษาผู้แทนกลุ่มนี้จึงมีความตั้งใจจริงทุ่มเท เสียสละอุทิศตนให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน ส่วนกลุ่มตัวแทนอื่น ๆ ก็มาจากการยอมรับของชุมชนทั้งมาจากการเลือกตั้ง การแต่งตั้ง และการให้ความเคารพศรัทธาเชื่อถือ จึงเป็นที่มั่นใจได้ว่าบุคคลเหล่านั้นมีความรู้

ความสามารถ และประสบการณ์ เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้ตัวแทนผู้ปกครอง มีสมรรถภาพต่ำกว่ากลุ่มอื่น อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองบางส่วนไม่มีเวลาร่วมงานกับ ทางสถานศึกษาเพราะติดภาระกับหน้าที่การงานการประกอบอาชีพ ไปทำงานต่างถิ่น บางส่วนอาจคิดว่ามีวุฒิทางการศึกษาคำ ไม่มีความรู้ความสามารถจึงไม่กล้าที่จะเข้าร่วม หรือ แสดงความคิดเห็นร่วมกับทางสถานศึกษาเท่าที่ควร หรือบางส่วนอาจคาดหวังกับการจัดการ เรียนรู้ไว้สูงจึงนำไปสู่การเลือกที่จะส่งลูกหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงแม้จะอยู่นอกเขตบริการหรือต่างถิ่น จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองไม่ได้ให้ความสนใจให้ ความสำคัญและร่วมมือกับทางสถานศึกษาในชุมชนของตนเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย ในการพัฒนาสมรรถภาพที่จำเป็นต่อการเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะ เรื่องของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้โอกาสคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แสดงบทบาทอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ และให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ของสถานศึกษาให้มากที่สุด

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรปรับเปลี่ยนแนวคิดเพื่อสร้างเจตคติที่ดี ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างเสริมสัมพันธภาพอันดี ความร่วมมือ ความสามัคคี และการประสานงานในการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยสมรรถภาพเชิงปฏิบัติด้านความสามารถ และด้านคุณลักษณะ ที่เอื้อต่อการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วม และระดับการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน